

ПІДХОДИ ДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Лотин О.Л., аспірантка

Національний лісотехнічний університет України

Органи місцевого самоврядування, відіграючи важливу роль у розвитку місцевої економіки і маючи великий вплив на екологічну поведінку місцевого населення, можуть внести суттєвий внесок у реалізацію принципів сталого розвитку на місцевому рівні. Лише запровадження цих принципів на місцевому рівні дозволить досягнути найкращих результатів на загальнодержавному рівні [3]. Саме тому завдяки запровадженню системи муніципального екологічного менеджменту (СМЕМ) органи місцевого самоврядування отримають можливість не лише покращити показники своєї діяльності в сфері охорони довкілля, а й стати прикладом для інших [4].

На сьогодні немає єдиного підходу до запровадження СМЕМ органами місцевого самоврядування, адже деякі з них запроваджують систему екологічного менеджменту лише в одному підрозділі (департаменті, управлінні чи відділі), а інші намагаються охопити всю свою діяльність. Тому при визначенні найефективнішого підходу потрібно враховувати розмір, структуру та існуючі пріоритети політики розвитку муніципалітету.

Проте можна виділити декілька найпоширеніших підходів, які використовуються багатьма органами місцевого самоврядування в країнах-членах ЄС. Ці підходи охоплюють діяльність як органу місцевого самоврядування цілому, так і його окремих підрозділів.

Так, **підхід** під назвою «**Орган влади в цілому**» [1, с.13] передбачає охоплення єдиною системою екологічного менеджменту всієї діяльності органу місцевого самоврядування. При цьому централізовано управляється діяльністю організації і вирішуються ключові стратегічні питання охорони довкілля.

Підхід «Від департаменту до департаменту» [1, с.13] передбачає поетапне запровадження системи екологічного менеджменту органом місцевого самоврядування. При цьому в першу чергу розглядається можливість запровадження системи екологічного менеджменту в тих департаментах, які мають відношення до очевидних і суттєвих екологічних проблем (наприклад, в будівельній чи транспортній сфері). Це дозволяє якнайбільше зосередитися на оперативному рівні значно швидше отримати вигоди при значній економії ресурсів.

Підхід «Ключові ділянки» [1, с.13] передбачає запровадження системи екологічного менеджменту в тих сферах діяльності органу місцевого самоврядування, де є екологічні ризики.

Підхід «Основні прямі екологічні ефекти» [1, с.13] передбачає запровадження системи екологічного менеджменту органами місцевого самоврядування у тих сферах діяльності, які мають прямі екологічні ефекти. До цих сфер можна віднести, наприклад, транспортний менеджмент, енергетичний менеджмент, менеджмент відходів, менеджмент водних ресурсів, менеджмент закупівель.

Наведемо приклад. У *муніципальному районі Kirkless (Західний*

Йоркшир, Англія) муніципальна рада у листопаді 2003 р. запровадила систему екологічного менеджменту у всіх сферах діяльності відповідно до вимог EMAS. У листопаді 2010 р. муніципальна рада представила громадськості офіційний звіт за 2005-2010 рр. про основні досягнення у сфері охорони довкілля завдяки запровадженню СМЕМ [2], а в даний час вона працює над переглядом системи екологічного менеджменту з метою її подальшого удосконалення.

У рамках пілотного проекту ця СМЕМ була запроваджена у 6 департаментах, які мали хороші показники діяльності, відзначалися ефективним управлінням і прагнули взяти на себе зобов'язання у вирішенні питань, пов'язаних з охороною довкілля. До кінця 2003 р. всі структурні одиниці було залучено до процесу верифікації СМЕМ.

Стратегія запровадження СМЕМ муніципальною радою Kirkless передбачала поєднання двох підходів – підходу «Корпоративний результат» і підходу «Від департаменту до департаменту». Так, **підхід «Корпоративний результат»** [1, с.15] передбачає визначення спільних для департаментів (чи відділів) впливів на довкілля і постановку спільних корпоративних завдань і мети, які враховують ці впливи. Водночас є впливи на довкілля, які є властивими тільки окремим департаментам, тому департаменти беруть на себе зобов'язання виявити такі «індивідуальні» впливи (як позитивні, так і негативні) та управляти ними.

1. Eco-management and Audit Scheme. Toolkit for Local Authorities// Prepared for the European Commission by Global to Local Ltd., 2004. – 118 pgs.

2. Kirklees Council [Електронний ресурс]: – Доступно з: <http://www.kirklees.gov.uk/you-kmc/kmc-policies/environmentpolicies.shtml#>.

3. Лотиш О.Л., Максимів Л.І. Взаємодія і взаємозв'язок органів місцевого самоврядування на шляху сталого розвитку// Матеріали десятої міжнародної наукової конференції молодих вчених, аспірантів і студентів «Економіка, управління, фінанси: стан, проблеми та перспективи розвитку», м. Макіївка, 22 квітня 2011 р. – Донецьк: ДонНАБА, 2011. – Ч.2. – С.53-55.

4. Лотиш О.Л. Передумови запровадження системи муніципального екологічного менеджменту// Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 18-20 травня 2011р./ За заг. ред. О.В. Прокопенко – Суми: Сумський державний університет, 2011 – С.117-119.

Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22–24 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 79-81.